

Innst. 348 S

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget fra næringskomiteen

Dokument 8:103 S (2016–2017)

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Torgeir Knag Fylkesnes, Audun Lysbakken, Kirsti Bergstø og Heikki Eidsvoll Holmås om innføring av et produksjonsvederlag for oppdrett av laks, ørret og regnbueørret innenfor territoriallinjen

Til Stortinget

Sammendrag

Oppdrettsnæringen har blitt en stor og viktig næring i Norge. Næringen sysselsetter 4 300 personer direkte i produksjon av laks og ørret og produserer 1,2 millioner tonn fisk i året. Næringen blir stadig mer effektiv i bidrag til økonomien. I 2015 var salget på over 300 tonn fisk per sysselsatt, opp fra 200 tonn i 2005. Det var 990 lokaliteter for oppdrett av laks og ørret i Norge i 2015.

Næringen er en økonomisk suksesshistorie. Den økonomiske suksessen bygger på at de får bruke areal som tilhører fellesskapet i Norge, og utnytter den kapasiteten til produksjon. De utnytter med andre ord grunnrenten. Det at de utnytter denne grunnrenten gjennom fellesskapets areal, skaper også konflikt.

I dag må næringen betale for nye konsesjoner. Dette er en engangssum som blir delt mellom stat, fylke og kommune. Dette er en måte å betale for bruk av fellesareal på. Imidlertid gir ikke engangsutbetalinger kommunene grunnlag for å drive et langsiktig arbeid for god kystsonoplanlegging, tilrettelegging for andre næringer eller for å løse pågående miljøproblem.

Forslagsstillerne mener derfor det er rimelig at en slik betaling tar form av et årlig vederlag til kommunene som betaling for bruk av fellesareal som kystsonen er.

Følgende forslag fremmes i dokumentet:

«Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2018 innføre et vederlag som går til kommunene, på 25 øre per kilo produsert laks, ørret og regnbueørret innenfor territoriallinjen.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Else-May Botten, Ingrid Heggø, Odd Omland og Knut Storberget, fra Høyre, Laila Davidsen, Ingunn Foss, Gunnar Gundersen og Ove Trellevik, fra Fremskrittspartiet, Sivert Bjørnstad, Oskar J. Grimstad og Morten Ørsal Johansen, fra Kristelig Folkeparti, Line Henriette Hjemdal, fra Senterpartiet, lederen Geir Pollestad, fra Venstre, Pål Farstad, og fra Sosialistisk Venstreparti, Torgeir Knag Fylkesnes, viser til Dokument 8:103 S (2016–2017) om innføring av et produksjonsvederlag for oppdrett av laks, ørret og regnbueørret innenfor territoriallinjen. Komiteen vil peke på at oppdrettsnæringen har blitt en stor og viktig næring i Norge.

Komiteen viser til statsrådens svarbrev til komiteen fra 10. mai 2017(vedlagt).

Komiteen viser til at denne næringen bruker areal som tilhører fellesskapet, til å produsere på. Komiteen peker på at forslagsstillerne beskriver ulike konflikter mellom oppdrettsnæringen og blant annet fiskeri, miljø og friluftsliv. Komiteen viser til at næringen i dag må betale for nye konsesjoner, og at dette er en engangssum som blir fordelt mellom kommune, fylkeskommune og stat.

Komiteen viser til Stortingets behandling av havbruksmeldingen, jf. Innst. 361 S (2014–2015), hvor Stortinget vedtok at det skulle opprettes et havbruksfond. Komiteen viser til at 80 pst. av fremtidige inntekter fra vekst i næringen skal tilfalle kommunene, og at dette fondet skal fordele midlene mellom kommunene. Komiteen viser til at det på grunn av lav vekst i næringen har blitt generert lite inntekt til fondet. Dette skyldes først og fremst at det er tildelt få nye konsesjoner som en konsekvens av oppfølging av bærekraftskriteriene som er satt for lusebekjempelse. Flere kommuner uttrykker nå stor utålmodighet over at Havbruksfondet ikke har fått den tilførselen av kapital som fondet var tiltenkt hvis luseutfordringene var under kontroll. Komiteen viser videre til svarbrev fra statsråden fra 10. mai 2017, hvor statsråden peker på at det nye vekstsystemet som trer i kraft i høst, vil få betydning for Havbruksfondets inntekter.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, viser til at forslagsstillerne ønsker en årlig betaling i form av et årlig vederlag til kommunene som betaling for bruk av fellesarealer. Forslagsstillerne peker videre på to ulike modeller for utregning av vederlag, per brukt areal til godkjente lokaliteter og per produsert fisk/tonn. Flertallet merker seg at forslagsstillerne foreslår et vederlag på 25 øre per kilo fisk, altså avgift på produksjon. Forslagsstillerne peker på at dette ivaretar næringens behov for å ha tilgjengelige brakklagt areal for å kunne flytte, blant annet av miljøhensyn, noe som kunne blitt kostnadskreven ved et vederlag per brukte areal til godkjente lokaliteter.

Flertallet mener det bør innføres en avgift per kilo eksportert ubearbeidet fisk. Denne avgiften skal tilføres Havbruksfondet for så å fordeles ut til kommunene i henhold til andel av MTB/lokalitetskapasitet hver kommune har. Flertallet mener det må utredes og vurderes om det er rett å gi fritak for å betale avgift for eksempel når bedrifter går med underskudd.

Flertallet ber regjeringen sette i gang et arbeid med utredning av en avgift etter denne modellen og rapportere tilbake i statsbudsjetter for 2018. Flertallet ber regjeringen komme tilbake med fastsettelse av størrelse på avgiften. Flertallet mener at en ny avgift for eksportert ubearbeidet fisk fra havbruksnæringen bør tre i kraft senest 1. juli 2018.

Flertallet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sette i gang et arbeid med å utrede en avgift pr. kilo eksportert ubearbeidet fisk og komme tilbake til Stortinget i statsbudsjettet for 2018, slik at vederlaget kan tre i kraft senest 1. juli 2018.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, håper havbruksnæringen er en av de næringene som skal utvikle seg til å ha en betydelig samfunnsøkonomisk rolle, ikke minst i en tid da veksten i olje- og gassnæringen avtar. Skal havbruksnæringen vokse, må næringens utfordringer med hensyn til bærekraftig forproduksjon, miljø, luseutfordringer og fiskehelse løses. Da er vårt ansvar som politikere å skape rammer for næringen som gjør at potensialet kan realiseres. Via ordningen med utviklingskonsesjoner har regjeringen fått på plass en betydelig forskning og utvikling i nye framtidsrettede løsninger som vil bidra til å bedre de miljømessige sidene ved havbruk.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet peker på at ordningen med vederlag for konsesjoner og innbetalinger til havbruksfondet som ble vedtatt i forbindelse med Stortingets behandling av havbruksmeldingen, Meld. St. 16 (2014–2015) og Innst. 361 S (2014–2015), ikke har kommet skikkelig i gang ennå, bl.a. fordi Stortinget påla regjeringen å få seg forelagt det endelige forslaget til produksjonsområder for oppdrettsnæringen før ordningen ble implementert. Disse områdene ble fastsatt 16. januar 2017, forelagt Stortinget i Meld. St. 31 (2016–2017) og behandlet av Stortinget i mai 2017, jf. Innst. 323 S (2016–2017). Disse medlemmer peker på viktigheten av at dette vedtatte reguleringsregimet, inkludert Havbruksfondet, bør få anledning til å virke en periode før det tas stilling til om eventuelt andre avgifter knyttet til havbruksnæringen bør innføres.

Disse medlemmer er imot nye og økte skatter og avgifter. Det å innføre nye skatter og avgifter som ikke er egnet til løse noen av de miljømessige flaskehalsene næringen har, virker i sin ytterste konsekvens negativt i forhold til å løse miljøutfordringene. Næringen settes ikke i stand til å løse sine utfordringer ved at den skattlegges hardere.

Disse medlemmer peker videre på at dersom en produksjonsavgift skal innføres, bør den være knyttet til om det drives produksjon, og den bør være lik for alle aktører så lenge disse driver produksjon. Intensjonen med en slik avgift hevdes å være å skape forutsigbar kommunal inntekt knyttet til oppdrettsvirksomheten. Dersom det innføres unntaksmuligheter for betaling av en produksjonsavgift, vil det automatisk også innføres incentiver for selskapene i næringen til å tilpasse sin virksomhet slik at de ikke kommer i avgiftsmessig posisjon. Det vil undergrave forutsigbarheten for kommunene, og det vil kunne medføre ulike konkurransevilkår mellom aktørene avhengig av deres evne til å tilpasse seg unntaksmulighetene. Det er også samfunnsmessig svært

uheldig å innføre et regelverk som medfører at aktørene i næringen kan hende blir mer opptatt av å tilpasse seg mulighetene for avgiftsfritak enn å tilpasse seg optimal produksjonsprosess. Disse medlemmer mener derfor at en produksjonsavgift slik den foreslås, vil være svært uheldig, uforutsigbar og lite fremtidsrettet.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding I fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råar Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen sette i gang et arbeid med å utrede en avgift pr. kilo eksportert ubearbeidet fisk og komme tilbake til Stortinget i statsbudsjettet for 2018, slik at vederlaget kan tre i kraft senest 1. juli 2018.

II

Dokument 8:103 S (2016–2017) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Torgeir Knag Fylkesnes, Audun Lysbakken, Kirsti Bergstø og Heikki Eidsvoll Holmås om innføring av et produksjonsvederlag for oppdrett av laks, ørret og regnbueørret innenfor territoriallinjen – vedlegges protokollen.

Oslo, i næringskomiteen, den 30. mai 2017

Geir Pollestad

leder

Line Henriette Hjemdal

ordfører

VEDLEGG 1**Brev fra Nærings- og fiskeridepartementet v/statsråd Per Sandberg til næringskomiteen, datert 10. mai 2017**

Dok. 8:103 S (2016-2017) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Torgeir Knag Fylkesnes, Audun Lysbakken, Kirsti Bergstø og Heikki Eidsvoll Holmås om innføring av et produksjonsvederlag for oppdrett av laks, ørret og regnbueørret innenfor territoriallinjen

Det vises til brev av 4. mai 2017, hvor det blir bedt om Nærings- og fiskeridepartementets vurdering av representantforslaget om "innføring av et produksjonsvederlag for oppdrett av laks, ørret og regnbueørret innenfor territoriallinjen.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2018 innføre et vederlag som går til kommunene, på 25 øre per kilo produsert laks, ørret og regnbueørret innenfor territoriallinjen.»

Oppdrettsnæringen oppnår for tiden gode økonomiske resultater. Eksportverdien av oppdrettet laks og ørret har økt mye de siste årene, og næringsaktørene oppnår gode resultater. Jeg mener likevel at vi ikke skal innføre en ny avgift per kilo produsert fisk for næringen.

En avgift per kilo produsert fisk vil ikke avhenge av lønnsomheten i virksomheten. En avgift vil derfor ikke virke nøytralt på investeringsbeslutninger og driftsopplegg i oppdrettssektoren. Ressurser som er lønnsomme å utnytte for samfunnet, kan da bli ulønnsomme for private aktører. De negative virkningene av en produksjonsavgift vil være særlig store for virksomheter med marginal eller negativ lønnsomhet siden de må betale avgiften selv om de går med underskudd.

I forbindelse med Stortingets behandling av havbruksmeldingen vurderte en spørsmålet om en særavgift for oppdrettsnæringen. Stortinget vedtok at det ikke skulle innføres en areal- eller produksjonsavgift for oppdrettsnæringen. Isteden besluttet Stortinget at 80 pst. av framtidige inntekter fra vekst i oppdrettsnæringen skulle tilfalle kommunal sektor, og at det skulle opprettes et havbruksfond som skulle fordele midlene mellom kommunene. Havbruksfondet er nå på plass, og vil sikre kommunene en betydelig andel av inntektene når det i fremtiden tildeles vekst i oppdrettsnæringen. Den største andelen av midlene skal fordeles mellom kommuner som allerede i dag har gjort sjøarealer disponible som oppdrettslokaliteter, men en andel holdes også av til kommuner som legger til rette for nye lokaliteter.

Det nye vekstsystemet trer i kraft i høst, og vil ha stor betydning for havbruksfondet. Det er vanskelig å nå skulle si noe presist om størrelsen på inntektene kommunene vil få gjennom den nye ordningen. Det er imidlertid grunn til å tro at kommunenes inntekter ikke vil være uvesentlige.